

Марина Ланец

здобувачка другого рівня вищої освіти
економіко-правового факультету
Маріупольського державного університету

Дискусійні питання визначення поняття кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією

В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України серед інших проблем, які особливо хвилюють суспільство, залишається корупція. Так, зокрема, за результатами опитування 63 % респондентів вважають, що під час повномасштабного вторгнення РФ зріс рівень корупції. 24 % вважають, що він не змінився, 5 % – що зменшився, а 9 % респондентів важко дати оцінку [1]. Разом з тим, як відзначає К. Новікова, «14 жовтня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки». Одним з напрямів реалізації антикорупційної стратегії (див. Стратегію – останній розділ «Покарання за корупцію») стало усунення можливості для осіб, які вчинили корупційні злочини, бути звільненими від відповідальності та покарання, зокрема з передачею на поруки у зв'язку з дієвим каяттям, випробуванням тощо» [2, с. 218].

Чинний КК України у примітці до ст. 45: корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 Кодексу. Кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 366-2, 366-3 Кодексу.

Відзначимо, що ще до внесення змін до КК України щодо нормативного закріплення визначення кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією (зокрема, примітка була доповнена частиною 2 Законом України від 29.06.2021 № 1576-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування») серед вчених-криміналістів висловлювались різні точки зору щодо його тлумачення.

Так, наприклад, А. Боровик вважає, що «суспільна небезпечність кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, має бути меншою, ніж корупційних кримінальних правопорушень, хоча ця теза є небезспірною, з огляду на подекуди зовсім протилежну ситуацію. Наприклад, суспільна небезпечність перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України) як кримінального правопорушення, пов'язаного з корупцією, є набагато більшою, ніж суспільна небезпека такого корупційного кримінального правопорушення, як викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим

становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК України). Навпаки, зважаючи на викладені положення, перелік перших має бути більшим, ніж других» [3, с. 64]. Виходячи з цієї точки зору, вчений пропонує під «Кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 149, 157, 158, 158-2, 159, 169, 171, 176, 177, 189, 201, 205-1, 206, 206-2, 229, 248, 258-1, 2584, 298, 298-1, 303, 332, 332-1, 343, 344, 376, 397, 447, у випадку їх вчинення шляхом використання службовою особою свого становища (влади), будь-які інші кримінальні правопорушення, передбачені цим Кодексом, суб'єктом вчинення яких може виступати службова особа, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 384, 385, 386, 387, 388, 396, 159-1, 160, якщо яке-небудь із цих кримінальних правопорушень порушує встановлені Законом України «Про запобігання корупції» вимоги, заборони та/або обмеження» [3, с. 65].

А. Вознюк відзначає, що відсутність у Кримінальному кодексі України визначення поняття «корупційне кримінальне правопорушення» не дає змоги окреслити кримінально-правовий зміст цієї групи деліктів і встановити, які кримінальні проступки та злочини до них належать та вказує, що під час формування цієї дефініції слід урахувати, що вона повинна узгоджуватися з визначенням кримінального правопорушення, корупційного правопорушення та корупції [4, с. 21]. Окрім того, Д. Колодін та Л. Абакіна-Пілявська наголошують, що кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією не належить до корупційних правопорушень, але вчиняється з використанням службового становища, у зв'язку зі службою тими самими суб'єктами, що й корупційне кримінальне правопорушення. Протиправні діяння цього виду вчиняються умисно та можуть полегшувати або спрощувати скоєння корупційних правопорушень, а також мати суміжні склади з корупційними правопорушеннями [5, с. 21].

Отже, підводячи підсумок, можна відзначити, що не дивлячись на те, що законодавець окреслив перелік кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, дискусії навколо його тлумачення продовжуються. Це пов'язано з обмеженнях щодо віднесення до таких правопорушень лише двох складів кримінальних правопорушень, що звужує коло таких діянь виходячи із тлумачення Закону України від 14.10.2014 № № 1700-VII «Про запобігання корупції».

Література

1. Богданюк О. 63 % вважають, що під час повномасштабної війни в Україні рівень корупції зріс – опитування для «Нового відліку». URL: <https://suspilne.media/725442-63-vvazaut-so-pid-cas-povnomasstabnoi-vijni-v-ukraini-zris-riven-korupcii-opituvanna-dla-novogo-vidliku/> (дата звернення 15.10.2024)

2. Новікова К. А. До питання про визначення в кримінальному законодавстві термінів «корупційне кримінальне правопорушення» та «кримінальне правопорушення, пов'язане з корупцією». Особлива частина Кримінального кодексу України : система та зміст: матеріали міжнар. наук. конф., м. Харків, 20-23 жовт. 2021 р. / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишневська. Харків: Право, 2022. С. 218-220.

3. Боровик А. В. Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією: проблемні питання поняття та класифікації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2019. Вип. 56. Т. 2. С. 60-65.

4. Vozniuk, A. (2021). Criminal corruption offences: conceptual problems in the context of reforming the criminal legislation of Ukraine. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 20(2), 21-32

5. Колодін Д. О., Абакіна-Пілявська Л. М. Окремі питання кваліфікації кримінальних корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 29. С. 309-315.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**